

Vinterskolen i Seest Østerskov 1899 – 1949

Artikel af Per Thornberg, Duedal, Hylke, Seest, Kolding. December 2017

Beboerne i Seest Østerskov rejste i 1890'erne krav om en skole i området.

Der var mindst to årsager til fremsendelsen af kravet.

1: Børnene i området havde meget lang vej til Seest østre Skole, hovedskolen i Seest.

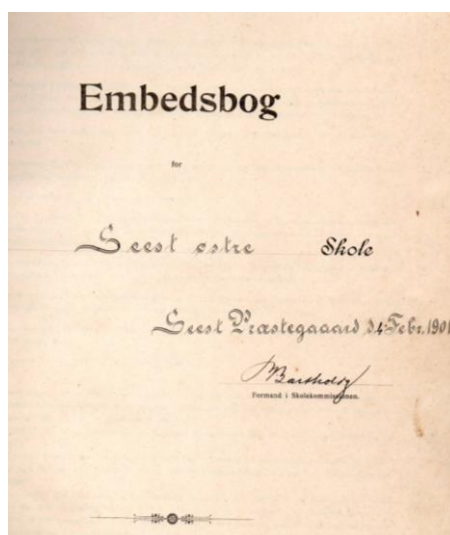
2: Befolkningsudviklingen i Seest sogn øgedes voldsomt i perioden 1890 til 1900.

Sognerådet besluttede derfor at leje et hus på matrikel nr. 8i under Baltzergaard i Seest Østerskov til en pogeskole - Vinterskolen. Huset havde en passende størrelse til en skolestue og en bolig for en lærerinde. Skolen blev i 1899 indrettet i den stråtækkede bygning på stedet. Lærerinden fik en begyndelsesløn på 200 kr. + fri bolig og brændsel.

Foto af Vinterskolen ca. 1950, Kolding Stadsarkiv

Embedsbog for Seest østre Skole.

Originalen ligger i folioformat på Seest Lokalhistoriske Arkiv

Embedsbogen fra 4. februar 1901 ført af sognepræst Bartholdy formanden for skolekommissionen giver mange oplysninger om alle skolerne i Seest sogn i perioden fra 1901 – 1914.

Det er i den kilde også muligt at finde oplysninger om Vinterskolen og de ansatte lærerinder:

Løn: 1901. Vinterskolelærerinden kr. 200

1911. Vinterskolelærerinden kr. 350

Alle afskrifter fra kilderne er i min artikel anført i kursiv

Embedsbogen indeholder undervisningsplan for skolerne i Seest kommune i henhold til lov af 24. marts 1899 § 13.

Det fastslås, at undervisningen er fælles for drenge og piger i samtlige klasser på de forskellige skoler i sognet derfor også i Vinterskolen

Elevtallet blev opgjort pr. 31.december

Vinterskolen:

1901 7

1902 13

1903 ingen oplysninger

1904 13

1905 13

1906 10

1907 13

1908 17

1909 17

1910 13

1911 11

1912 11

1913 10

1914 12

Uddrag fra Embedsbogen:

Undervisningsplan for Vinterskolen 1899:

Månederne november – februar, alle dage mandag – lørdag (inkl.)

Formiddag kl. 9 – 12, eftermiddag kl. 12½ - 2½

30 timer om ugen

Månederne marts – april og september – oktober

Formiddag kl. 8 – 12 og eftermiddag 12 – 1

30 timer om ugen

Skolegangsorden for Vinterskolen:

Antal ugentlige skoledage: 6

Antal skoledage i de respektive måneder: 90

Frierne:

Juleferie 14 dage og Fastelavn 2 dage (Sønd. inkl.)

Kongens fødselsdag 1 dag

Påskeferie 7 dage

Eksamensferie 2 dage

Markedsdage 2 dage

Undervisningsfagene og timetallet for samme:

Religion 5

Dansk 10

Skrivning 2

Regning 6

Historie 2

Geografi 2

Naturkundskab/Anskuelsesundervisning 1

Sang 2

Ugentlige timer 30

Undervisningsplanen for Vinterskolen 1911:

I månederne november – marts:

Alle dage mandag – lørdag

Kl. 9 – 12 og 1 – 3

28 timer om ugen

Undervisningsfagene og deres timetal:

Religion 5

Dansk 9

Skrivning 2

Regning 5

Historie 2½

Geografi 2½

Sang 2

Ugentligt timetal 28

Der afholdes eksamen i Vinterskolen om foråret.

”Denne Undervisningsplan er approberet af Skoledirektoratet for Malt, Andst og Slaugs Herreder d. 28-1-1910.”

Undervisere/lærere ved Vinterskolen i Seest Østerskov

Skolekommissionsprotokollen

”1899. Fra Nytaar paabegyndtes en Vinterskole ved Seest Øster-Skov, hvorved Skoledirektionen gav forlods Tilladelse til at Lærerinde Marie Petersen maatte fungere”

”Fra 5.te April beskikkedes fornævnte Marie Petersen til Lærerinde ved nederste Klasse ved Seest øster Skole i Stedet for Frk. Buch, som havde taget sin Afsked.”

Ved at sammenstykke oplysninger fra Embedsbogen 1901 - 1914 for Seest Sogn, kirkebøger og skolekommissionsprotokoller kan følgende fastslås:

Marie Petersen blev født 15.4.1867 i Aastorp, Vejstrup sogn døbt Maria Dorothea Pedersen datter af boelsmand og smed Johan Pedersen og hustru Maria Elisabeth f. Holm. Var ansat ved Vinterskolen fra 1.1.1899 – 1.4.1899.

Foto ca. 1901, Stadsarkivet

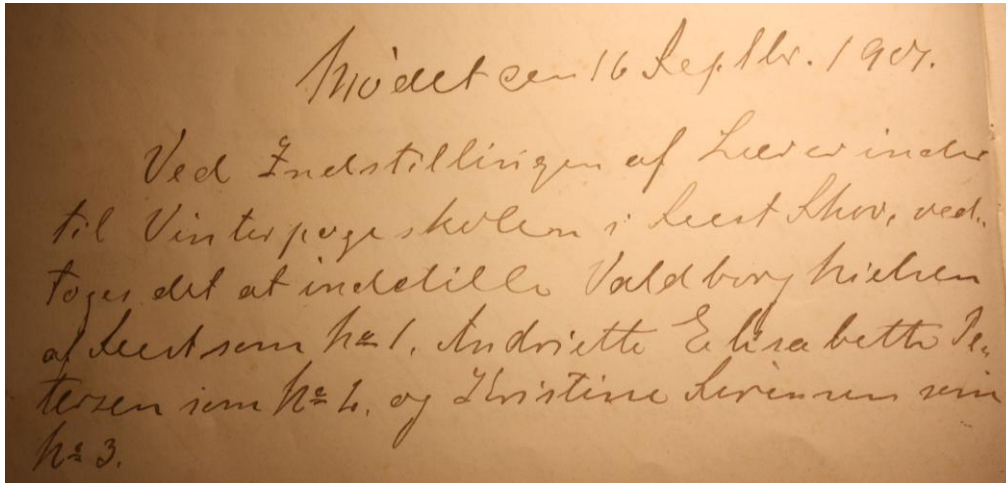
Marie Petersen blev fastansat som forskolelærerinde ved Seest østre skole (Skolen på Bredevej) i 1901 med virke indtil pensionering 5.9.1928. Døde i Kolding 5.5.1953. Begravet på Seest kirkegård.

Sognerådsprotokollen 1899

"2. September 1899. Ved Indstillingen af Lærerinder til Pogeskolen i Seest Skov vedtoges det at indstille Valborg Nielsen af Seest som No. 1 og Andriette Elisabeth Petersen som No. 2 og Kirstine Serinsen som No. 3"

"Fra November antages Valborg Nielsen som Lærerinde ved Vinterskolen ved Seest Østerskov"

Sognerådsprotokollen 16.9.1901

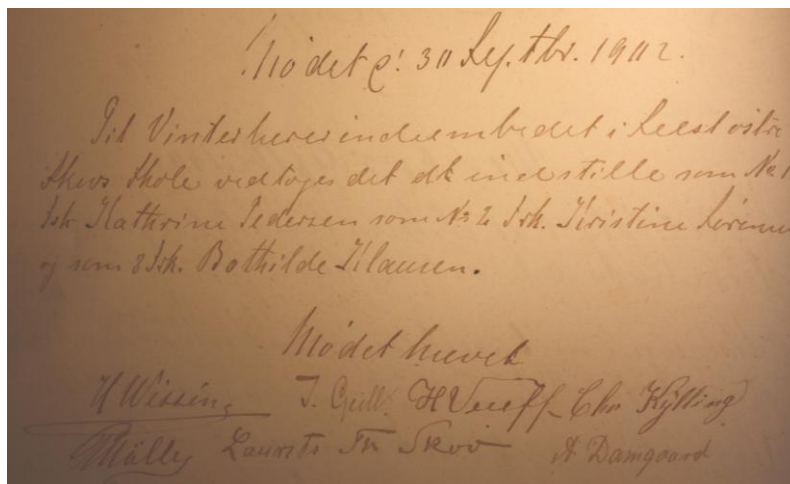

"Ved Indstillingen af Lærerinder til Vinterpogeskolen i Seest Skov, vedtoges det at indstille Valborg Nielsen af Seest som No 1, Andriette Elisabeth Petersen som No 2 og Kristine Serinsen som No 3"

Det kan konstateres, at frk. Valborg Nielsen varetog lærerindeembedet i tre vinterperioder, november – april, i årene 1899/1900, 1900/1901 og 1901/1902. Valborg var næppe uddannet lærerinde.

Valborg Nielsen blev født i Seest vestre Skole ude på kanten af Hylkedalen i Seest Vesterskov den 18.1.1879 som datter af skolelærer, Dannebrogsmænd, Søren Nielsen og hustru Hansine Hansen. Frk. Valborg Nielsen blev 30.11.1903 gift i Seest med gårdejer Johan Pedersen, Sørslev, Sjælland.

Sognerådsprotokollen 30.9.1902

"Til Vinterlærerindeembedet i Seest østre Skov Skole vedtoges det at indstille som No 1 Frk. Kathrine Pedersen som No 2 Frk. Kristine Sørensen og som No 3 Frk. Bothilde Klausen"

Kathrine Pedersen varetog vinterlærerindeembedet ved Seest Østerskov skole 1902 – 1903.

Sognerådsprotokollen 28.9.1903

”Til det ledige Embede som Vinterskolelærerinde ved Seest Skovs Vinterskole indstilledes som nr. 1 Dorthea Olsen, som nr. 2 Ingeborg Olsen og nr. 3 Marie Petersen”

Undervisere/Vinterskolelærerinder ved skolen i Seest Østerskov

Nedenstående *navneliste* i kursiv 1904 - 1924 er baseret på lærer N.R. Hansens optegnelser. Supplerende oplysninger er hentet fra kirkebøger, folketællinger, m.v.

1903 – 1904 *Dorthea Olsen*

1904 – 1905 *Marie Simonsen*

1905 – 1906 *Agnes Petersen, søster til ovennævnte Marie Petersen, den første vinterskolelærerinde.*

1906 – 1907 *Ellen Petersen efterfulgt af Fru Eliassen i perioden*

1907 – 1908 *Marie Østergaard*

1908 – 1910 *Erna Helene Lindbæk*

Født 15.9.1890 i Strandhuse, Eltang sogn, datter af lærer Peter Lindbæk.

Gift 1919 med Albert Birkbøll.

1910 – 1917 *Frk. Margrethe Søndergaard.*

Født 23.10.1886 i Bastrup, Vamdrup. Datter af smed Hans Søndergaard og Hustru Karen Kirstine Jørgensen af Bastrup.

FT Skanderup 1906 angiver, at hun er lærerinde. Bor hos forældrene i Skanderup.

FT Seest 1.feb.1911: Margrethe, lærerinde, kom til Seest sogn 1909 fra Skanderup.

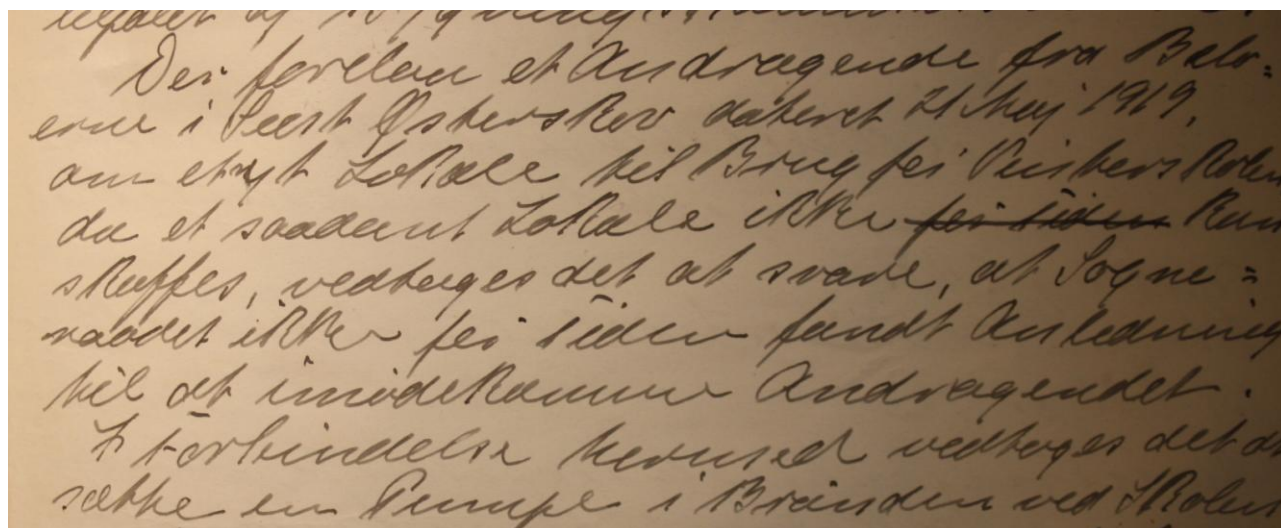
Alt peger på at Margrethe var uddannet som lærerinde, måske vinterskolelærerinde?

20.4.1910 ses det i skolekommissionsprotokollen, at beboerne i Seest Ø. Skov andrager om opførelse af en skole. Der blev nedsat et udvalg.

9.5.1910 Det nedsatte udvalg for skolebygning i Seest Østerskov afgav beretning, som gik ud på, at der ikke var anledning til at forfølge sagen videre.

1918 – 1919 *Fru Kristensen*

Sognerådsmøde 21.5.1919

”Der forelaa et Andragende fra Beboerne i Seest Østerskov dateret 21 Maj 1919 om et nyt Lokale til Brug for Vinterskolen da et saadant Lokale ikke kan skaffes, vedtoges det at svare, at Sogneraadet ikke for tiden fandt Anledning til at imødekomme Andragendet. I Forbindelse hermed vedtoges det at sætte en Pumpe i Brønden ved Skolen”

1919 – 1920 *Frk. Katrine Huss, 21 år fra gården Frueholt i Vranderup*

1920 – 1921 *Frk. Knudsen*

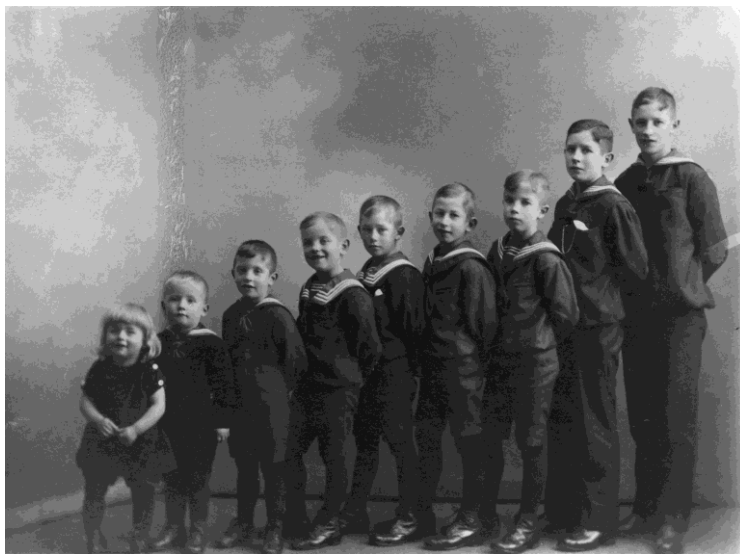
1921 – 1922 Frk. Kamma Christensen fra 1.oktober at regne til 31. marts

1922 – 1923 Frk. Kirstine Huss fra Frueholt, søster til nævnte Kathrine Huss

1923 – 1924 Aage Sigurd Hansen, ældste søn fra "Sorgenfri" i Seest, 17 år.

Aage Sigurd Hansen var første og eneste mandlige "lærer" ved Vinterskolen.

Født 3.2.1906, søn af gårdejer Hans Christian Hansen og hustru Marie f. Ebbesen

Foto, Kolding Stadsarkiv.

Børneflokket fra gården Sorgenfri med Aage Sigurd Hansen til højre.

Skolekommissionsprotokol 8.12.1924

Indberetning 8/12 1924
ang. Vinterlærere og Vinterlærerinder i Seest:
1) Ane Bolette Jørgensen — 2) 28 Aar — 3) Tidl.
Skolevirksomhet: 19^{20/21} ved Vesterbæk Skole, 19^{21/22}: ved
Hosrup Skole, 19^{22/24}: Ufkar. 4) Ansættelseslid: fra
Oktober 1924 til 1. April 1925.

Indberetning for 19^{20/2}, indsendt 12/12 1925,
angaaende Vinterlærere og Vinterlærerinder i Seest:
1) Ane Bolette Jørgensen, 2) 29 Aar. 3) Seest Skov-Vinter
skole. 4) Ansættelsesdato: 1/10 1925. 5) Uddannelse: Høien
Kvindeløjskole 1920. 6) Tidligere Virksomhet: se ovenfor, samt 1/10 24 til
1/4 25: Vinterlærerind ved Seest Skov-Skole.

Det fremgår af indberetningerne fra skolekommissionen, at Ane Bolette Jørgensen har virket som vinterlærerinde ved skolen i Seest Østerskov fra oktober 1924 til 1. april 1925 og igen fra 1.10.1925

1924 – 1949: Ane Bolette Jørgensen

Foto, Kolding Stadsarkiv

Ane Bolette Jørgensen blev født i Nørre Nebel 23.8.1896, datter af Jørgen Nielsen Jørgensen og hustru Nielsine Petrine Hausgaard Mouridsen.

Bolette var på den 1-årige vinterskolelærerindeuddannelse på Hoven Kvindehøjskole i 1920. Kvindehøjskolen havde tilnavnet: ”De vestjyske tjenestepigers universitet”

Ane Bolette Jørgensen kom til Seest 2.10.1924 med ansættelse som lærerinde ved Vinterskolen. Det kan konstateres, at hun tog bopæl på Seest Skovgaard med virke som vinterskolelærerinde ved skolen i Seest Østerskov. Bolette havde tidligere været ansat i Øse sogn ved Vesterbæk skole 1920/21, ved Hostrup skole 1921/22 og 1922/1924 som vikar.

Det kan ved læsning af sognerådsprotokollen konstateres, at embedet som vinterskolelærerinde hvert år blev slået op, og der blev foretaget indstilling til Skoledirektionen i Anst Herred om kaldelse af lærerinde til embedet for vinteråret. Det var også tilfældet for Ane Bolette Jørgensen hvert år. Baggrunden for dette var, at embedet kun dækkede vinterhalvåret.
(Desværre findes Skoledirektionens protokoller med kaldelse af lærere og lærerinder ikke mere.)

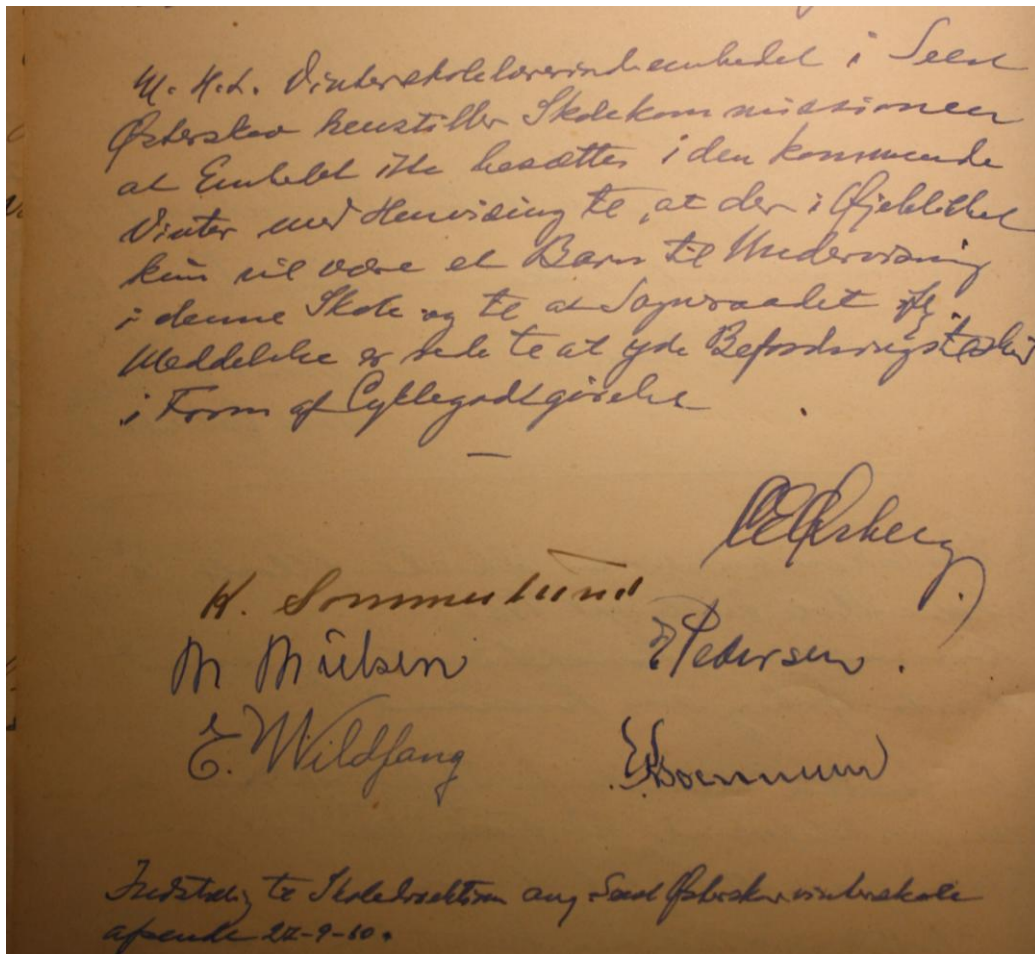
Hvad levede vinterskolelærerinden så af resten af året?

Folketællingen 5.november 1940 giver et svar: Ane Bolette Jørgensen, lærerinde og væverske.

Desværre er der laguner i protokollerne, hvorfor det ikke er muligt at følge indstillingerne af lærerinde til embedet som vinterskolelærerinde i en række af årene. Men det kan fastslås, at lærerinde frk. Ane Bolette Jørgensen blev indstillet til embedet frem til skoleåret 1948/49. Den 1.2.1949 rejste frk. Jørgensen til Lunderskov – Jordrup kommune, hvor hun blev ansat ved Vrå skole med virke frem til 27.7.1967. Herefter flyttede frk. Jørgensen til Zahns-gade 12 i Kolding, hvor hun som pensioneret lærer boede indtil sin død 26.10.1976.

Hvad skete der så?

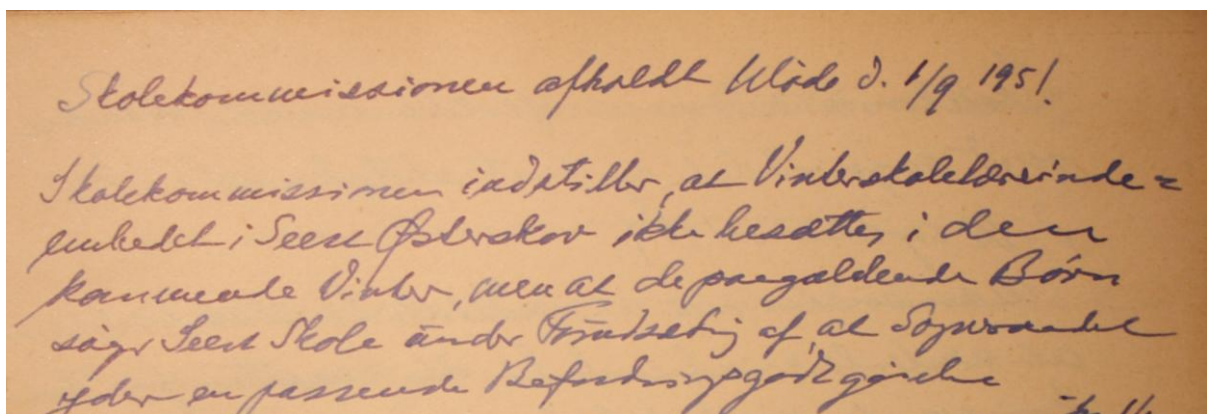
**Indstilling til Skoledirektionen ang. vinterskolelærerindeembedet
i Seest Østerskov.**

”Vedr. Vinterskolelærerindeembedet i Seest Østerskov henstiller Skolekommissionen at Embedet ikke besættes i den kommende Vinter med Henvisning te, at der i Øjeblikket kun vil være et Barn til Undervisning i denne Skole og te at Sogneraadet ifl. Meddelelse er rede te at yde Befordringstilskud i Form af Cykelgodtgørelse”

Der blev derfor heller ikke holdt vinterskole i Seest Østerskov i 1950/51

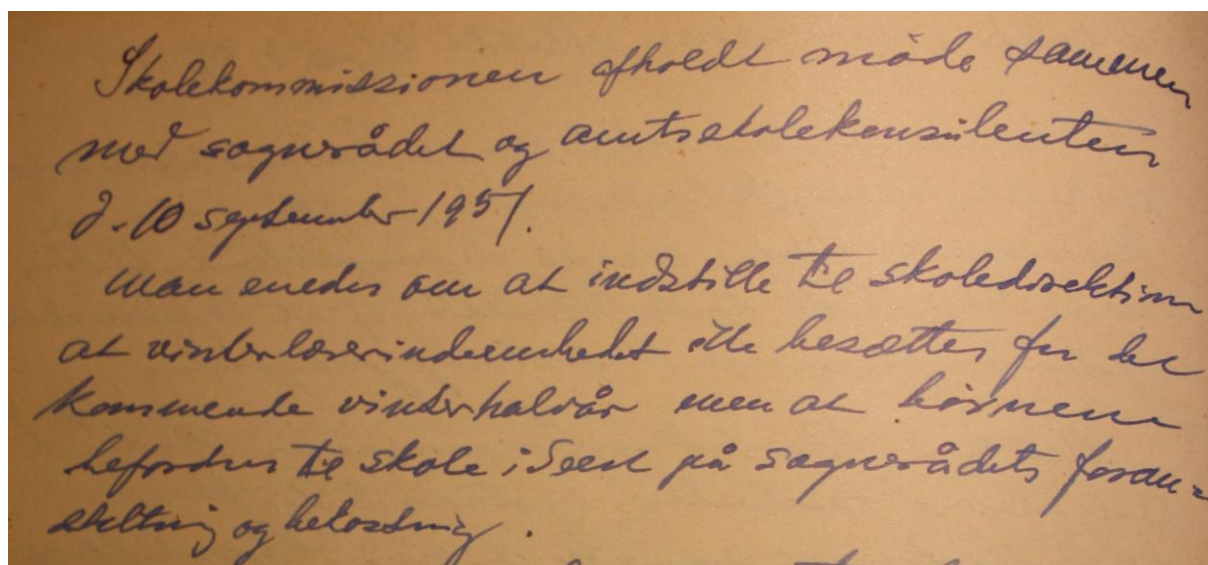
Det samme var også tilfældet i vinterhalvåret 1951/52

”Skolekommissionen indstiller, at Vinterskolelærerindeembedet i Seest Østerskov ikke besættes i den kommende Vinter, men at de paagældende Børn søger Seest Skole under Forudsætning af at Sogneraadet yder en passende Befordringsgodtgørelse”

**Fællesmøde mellem skolekommissionen, sognerådet og amtsskolekonsulenten
10. september 1951**

"Skolekommissionen afholdt møde sammen med sognerådet og amtsskolekonsulenten d. 10. september 1951.

Man enedes om at indstille til skoledirektionen at vinterlærerindeembedet ikke besættes for det kommende vinterhalvår men at børnene befordres til skole i Seest på sognerådets foranstaltning og bekostning."

**Det kan konstateres, at Vinterskolens dage i Seest Østerskov var talte,
og at bygningen led en krank skæbne.**

Vinterskolen som ruin 2007

Privat foto

Efter branden 2013

Privat foto

PS.

Desværre er det, som anført tidligere, konstateret, at Seest sogns sogneråds- og skolekommissionsprotokoller er mangelfulde, hvorfor det ikke har været muligt at indhente alle oplysninger om indstillinger til vinterskolelærerindeembedet i Seest Østerskov. Det er også konstateret, at der ikke i arkivalierne findes oplysninger med navne på elever, deres eksamener og ej heller billeder m.v.

Ligeledes er det konstateret, at protokollerne fra Anst herreds skoledirektion vedrørende kaldelse af lærere og lærerinder i herredet ikke findes hverken i landsarkiverne eller Rigsarkivet.

Skulle der være medlemmer af Seest Lokalhistoriske Forening eller andre, der ligger inde med supplerende oplysninger, fotos eller lignende, vil jeg meget gerne bede om en hjælp.

29.12.2017.